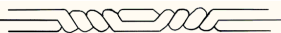

Taina Sfântului Botez după Noul Testament

Simion **TODORAN***

Abstract: How the Savior commanded the apostles to baptize in the name of the Trinity seems incomprehensible to many: „Go ye therefore, and teach all nations, baptizing them in the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Ghost, teaching them to observe all things whatsoever I have commanded you: and, lo, I am with you always, even unto the end of the world. Amen.” (Mat. 28, 19-20). St. Paul baptized „in the name of Lord Jesus” (Acts 19, 5). And then, as he says: „How we were baptized into Christ into his death we were baptized”. This bewilderment is clear, especially by St. Basil the Great in the sense that the Apostles did not break the dogma, but when they uttered the name of Jesus Christ during the Baptism, they perceived the fact that the other Persons of the Trinity worked through Him. „For the name of Christ, he says, includes both the Father who anointed Him and the anointment of the Holy Spirit. So, saying that we were baptized in the Holy Trinity or we were baptized into Christ,

* PhD, Professor, Faculty of Orthodox Theology at “1 Decembrie 1918” University, Alba Iulia.

is the same thing. Consequently, no one should be disturbed by the word of the Apostle, when he sets aside the name of the Father and of the Holy Spirit during the utterance of the baptismal formula.”

Keywords: Baptism, Church, children, Holy Trinity, godparents, Sacrament, water, Holy Spirit, annointment, dogma, death, resurrection.

Prin Taina Botezului, instituită de Mântuitorul Iisus Hristos, omul care crede în Fiul lui Dumnezeu se renaște din apă și din Duh la viața cea adevărată în Hristos și devine membru al Bisericii. Mântuitorul Hristos a venit în lume pentru mântuirea și „înnoirea lumii” (Mt. 19, 28) și a omului. El vrea ca fiecare persoană să fie o lumină în lume, care să lumineze tuturor celor din jur, ca prin ei să se preamărească Dumnezeu (I P. 2,12).

În Sfânta Scriptură, termenul Botez este redat prin substantivul τὸ βάπτισμα – afundare, provenit de la verbul βάπτω, care în greaca clasică înseamnă a afunda, la fel ca și forma activă βαπτίζω. În Septuaginta βάπτω este folosit deseori în sens literal (ca de exemplu în Ps. 68, 23), în timp ce βαπτίζω este mai puțin frecvent și are mai ales sens intransitiv (4 Regi 5, 14; Is. Sir. 24, 25)¹.

Substantivele τὸ βάπτισμα și ὁ βαπτισμός constituie termeni tehnici, creați special pentru botezul lui Ioan și pentru botezul creștin. Ele nu apar nici în Septuaginta, nici în literatura clasică; numai Iosif Flavius folosește termenul βαπτισμός în legătură cu botezul lui Ioan. În același text, Iosif folosește pentru Sfântul Ioan apelativul de ὁ βαπτιστής². Acest apelativ este folosit pentru Sf. Ioan și în Noul

¹ Alan Richardson, *An Introduction to the Theology of the New Testament*, London, 1961, 338; *apud* Liviu Streza, *Botezul în diferite rituri liturgice creștine*, teză de doctorat, în rev. Ortodoxia, an. 37, nr. 1, București, 1985, p. 27.

² Iosif Flavius, *Antichități iudaice*, în „The Life and Works of Flavius

Testament (Mt. 3, 1;11, 11-12; 14, 2-8; Mc. 6, 25 etc.), iar pentru botezul său este folosit substantivul τὸ βάπτισμα (Mt. 3, 7; 21, 25; Mc.11, 30; Lc.7, 29 etc.), specificându-se uneori că este vorba de un „botez al pocăinței” (Mc. 1, 4; Lc. 3, 3; Fapte 13, 24; 19, 4). Folosirea acestui termen pentru botezul lui Ioan nu infirmă noutatea absolută a botezului creștin.

Termenul βάπτισμα este un cuvânt nou, pentru o nouă realitate – anume marea noutate a Botezului în Trupul lui Hristos, a cărei prefigurare profetică o constituie botezul lui Ioan³. Acest termen exprimă afundarea în apă, sub forma acoperirii și copleșirii, respectiv sub forma îngropării (în „asemănarea morții”), Rom. 6, 3-5: „Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? Deci ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții; căci dacă am crescut împreună cu El prin asemănarea morții Lui, atunci vom fi părtași și învierii Lui”⁴.

Josephus”, Transl. By W. Whistos, New York, f.a. p. 540.

³ Alan Richardson, *op. cit.*, p. 339, *apud* Liviu Streza, *Botezul în diferite rituri liturgice creștine*, teză de doctorat, în rev. Ortodoxia, an. 37, nr. 1, București, 1985, p. 28.

⁴ Sf. Ioan Gură de Aur în *Omilia XI la Romani*, trad. de Teodosie Atanasiu, Buc. 1906, p.152.153 afirmă următoarele: „Deci ce va să zică a murit păcatului? Adică a nu mai asculta cu nimic de păcat. Aceasta a făcut-o odată Botezul ce l-am primit, când am murit cu păcatul de până atunci; iar după Botez trebuie ca zelul nostru să facă să-l omoare ori de câte ori ni s-ar înfățișa; și ori de câte ori ni s-ar porunci să-l facem, noi să rămânem nemișcați, ca morții”. Și întrebându-se ce înseamnă: „întru moartea Lui ne-am botezat?”. Explică: „Adică, murim și noi atunci ca și Dânsul, căci Botezul este Crucea pe care ne răstignim”. Dar este desebire – zice el – între o moarte și alta. „Căci moartea lui Hristos a fost aceea a trupului, pe când moartea noastră este aceea a păcatului... Și botezul a fost pentru tine cruce și mormânt... Și dacă prin moarte și îngropare te-ai făcut părtaș cu Dânsul, apoi cu atât mai mult te vei face (părtaș) prin înviere și viață”.

Mulți creștini nu știu că slujba din noaptea de Paști este în primul rând o Liturghie baptismală; că, atunci când aud în ajunul Paștelui citirea biblică despre trecerea prin Marea Roșie sau despre cei trei tineri în cuptor sau despre Iona în pântecele chitului, ascultă cele mai vechi „paradigme” ale Botezului și participă la marea priveghere baptismală.

Pentru mulți pare de neînțeles, cum Mântuitorul a poruncit Apostolilor să boteze în numele Sfintei Treimi: „Drept aceea, mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă. Și iată Eu cu voi sunt până la sfârșitul veacurilor” (Mt. 28, 19-20) – iar Sfântul apostol Pavel a botezat „în numele Domnului Iisus”? (Fapte 19, 5) Și apoi, cum spune el: „Câți în Hristos ne-am botezat întru moartea Lui ne-am botezat”? Nedumerirea aceasta o dezleagă Sfântul Vasile cel Mare, în sensul că Apostolii nu stricău dogma; ci când rosteau la Botez numele lui Iisus Hristos înțelegeau că prin El lucrează și celelalte Persoane ale Sfintei Treimi. „Căci numele lui Hristos – zice el – cuprinde și pe Tatăl Cel ce L-a uns și ungera Sfântului Duh. Deci este același lucru a spune cineva că ne-am botezat în Sfânta Treime, s-au că ne-am botezat întru Hristos. Așa încât pe nimeni să nu tulbure cuvântul Apostolului, când lasă la o parte numele Tatălui și al Sfântului Duh la pomenirea formulei de Botez”⁵.

Cât privește expresia: „Că precum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui”, Sfântul Grigorie Teologul (de Nazianz) spune că apostolul folosește aici „slava” în loc de „Dumnezeire”, că adică Hristos a înviat prin Sine însuși și prin Dumnezeirea Sa (căci Fiul este slava Tatălui)⁶. Iar înțelesul expresiei: „Așa și noi să umblăm întru

⁵ Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Duhul Sfânt*, cap. 12... Firește că această explicație este valabilă pentru cei ce cred și se închină Sfintei Treimi, nu și pentru cei ce o tăgăduiesc, pentru antitrinitari, sau unitarieni.

⁶ Sfântul Grigorie Teologul, *Tâlcuire la Trinitatea cea către Romani*, tom. I,

înnoirea vieții”, este că „noi vom învia (după Botez) cu altă înviere, cu viețuirea cea nouă”⁷, învierea sacramentală, „arvună” a învierii de apoi, și cu trupul. Și comparând roada îngropării lui Hristos și a celui mort prin afundarea în apa Botezului, Sfinții Părinți spun că „îngroparea lui Hristos a adus lumii mântuirea; iar trupul nostru îngropat prin Botez a produs ca roadă: dreptatea, sfințirea, învierea, înfierea și miile de bunătați (aici) și ne va aduce la urmă și darul învierii din morți”⁸.

Prefigurări ale Botezului creștin în Vechiul Testament

Autorii cărților Noului Testament, iar mai apoi Părinții bisericești au scos în evidență acte și evenimente consemnate în Sfânta Scriptură a Vechiului Testament, care preînchipuie botezul creștin, acte prevestitoare ale tainei noii creații. Cu ajutorul lor vom putea înțelege mai bine semnificațiile botezului creștin.⁹

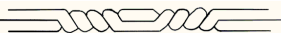
1. Prima prefigurare a botezului creștin, în ordine cronologică o constituie apa primordială care a stat la baza creației și peste care se purta Duhul Domnului, exercitând asupra ei o putere creatoare și dătătoare de viață. Din lucrarea Duhului Sfânt asupra apelor au luat ființă în Fiul (Col.1,16) toate formele definite de existență creată, la începutul lumii (Fac. 1,2). În mod special a fost creat la început omul cu vrerea Tatălui, după chipul Fiului și în Fiul, și prin suflarea

București, 1904, p. 84.

⁷ *Ibidem*, p. 86-87, vorbește despre „învierea cea cu fapte bune”.

⁸ Sf. Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, *Omilia XII la Romani*, trad. cit., p. 160. Vezi și Sfântul Atanasie cel Mare: „Precum trupul Stăpânului îngropându-se în pământ a răsărit lumii mântuirea, așa și trupul nostru îngropându-se în Botez ne-a odrăslit nouă înșine dreptate”.

⁹ L. Streza, *op. cit.*, p. 29. „Conform părinților bisericești, aceste preînchipuiri nu sunt numai simple imagini ale botezului, ci constituie mărturiile ale lui, fiind rânduite în planul divin ca temeuri ale aceste sfinte taine”.

Sfântului Duh¹⁰. *Apa primordială* este tipul apei baptismale, care a fost pătrunsă de harul sfințeniei ce face posibilă viața cea nouă, după cum mărturisește Sfântul Chiril al Ierusalimului: „Dacă cineva ar dori să cunoască pentru ce harul se dă prin apă și nu printr-un alt element, acela să ia dumnezeieștile Scripturi și va găsi răspuns.... Apa este începutul lumii, iar Iordanul începutul Evangheliilor. Prin mare se eliberează Israil din mâna lui Faraon, iar prin baia apei în cuvântul lui Dumnezeu se eliberează lumea de păcate”¹¹.

2. *Potopul* constituie o prefigurare a botezului creștin. Pe lângă principiul creației, apa este principiul distrugerii, instrumentul judecății, care nimicește lumea păcatului. Prin potopul din vremea lui Noe (Facere VII), a fost înecată lumea păcatelor. Faptul că este o prefigurare a botezului, o mărturisește și Sfântul Apostol Petru: „*Iar această mântuire prin apă (a lui Noe și familiei sale) închipuia botezul, care vă mântuiește astăzi și pe voi, nu ca ștergere a necurăției trupului, ci ca deschidere a cugetului bun către Dumnezeu prin învierea lui Iisus Hristos*” (I Petru 3,21). Așadar, precum Noe și familia lui au fost mântuiți prin apă, intrând într-o lume de ascultare și cinstire a lui Dumnezeu, tot așa apa botezului naște duhovnicește pe cel afundat în ea pentru o viață nouă în Hristos, ca moștean al Împărăției Sale, stergându-i păcatul strămoșesc și toate celălalte păcate personale.

Sfântul Ambrozio al Milanului, în lucrarea sa intitulată *Despre Sfintele Taine*, vorbind despre potop ne spune: „*Corbul trimis de Noe după retragerea apelor potopului, care nu s-a mai întors, este chipul păcatului care nu se mai întoarce la cel botezat dacă va păstra și va păzi icoana dreptății. Porumbelul este vestitor al încetării potopului, este acela sub a cărui chip a coborât Duhul Sfânt la botezarea lui*

¹⁰ Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Editura IBMBOR, București, 1978, p. 34: „Apa originală din Biblie, nu este identică cu apa definită de după aceea...Apa aceea nu era cu totul pasivă. Era o energie indefinită, neluminată de nicio determinare.

¹¹ Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Catehezele*, partea I-a, traducere de D. Fecioru, Editura IBMBOR, București, 1943, pp. 90-91.

*Iisus Hristos în Iordan de către Ioan și care se pogoară peste cel care se botează, insuflându-i pacea sufletului și liniștea minții*¹². Ramura de măslin adusă de porumbel este chipul lemnului crucii, pe care a fost răstignit Hristos¹³. „Căci precum în vremea lui Noe le-a venit mântuirea prin lemn și prin apă și a început o nouă generație de oameni, iar porumbelul s- a întors la el spre seară, având o ramură verde de măslin, tot așa și Duhul Sfânt pogorându-se peste adevăratul Noe (Iisus Hristos n.n.) creatorul celei de a doua generații, care a adunat la un loc voințele a tot felul de neamuri – simbolizate prin diferitele specii de animale ce erau în corabie”¹⁴. Corabia lui Noe este preînchipuirea Bisericii lui Hristos¹⁵.

3. O altă prefigurare a botezului creștin o constituie circumciziunea, semnul legământului lui Avraam cu Dumnezeu (Lev. 12, 3)¹⁶, fiind o condiție indispensabilă pentru a putea mânca din Mielul Pascal: „*Dar tot robul cumpărat cu bani și tăiat împrejur să mănânce din el..., Iar de va veni la voi vreun străin să facă Paștile Domnului, să tai împrejur pe toți cei de parte bărbătească ai lui și numai atunci să-l săvârșească și va fi ca și locuitorul de baștină al țării; dar tot cel netăiat împrejur să nu mănânce din el*” (Ieș. 12, 44, 48). Tăierea

¹² Sfântul Ambrozie al Milanului, *Despre Sfintele Taine*, traducere, introducere și note Ene Braniște, în col. PSB, vol. 53, Editura IBMBOR, București, 1994, p. 12; Idem, *De mysteriis (Despre Sfintele Taine)*, în rev. Studii Teologice, XVII (1965), nr. 5-6, p. 289.

¹³ Sfântul Chiril al Ierusalimului, *op. cit.*, partea a II-a, p. 475.

¹⁴ *Ibidem*, p. 476.

¹⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia a VI-a despre săracul Lazăr*, în P. G., t. XLVIII, col. 1037-1038; *apud* L. Streza, *op. cit.* p. 29.

¹⁶ Circumciziunea a fost practică de mai multe popoare, în general având o strânsă legătură cu ritul de intrare într-o comunitate a adulților sau cu căsătoria. Vezi mai pe larg : *Vocabulaire de Théologie Biblique*, publié sous la direction de Xavier Léon-Dufour et de Jean Duplacy, Augustin George, Pierre Grelot, Jaques Guillet, Marc-François Lacan, Les Éditions du Cerf, Paris, 1966, pp. 134-135.

împrejur a trupului este semnul material al atașamentului neîntrerupt al omului din Legea Veche, la legea Domnului, preînchipuind botezul creștin, prin care cel care primește botezul se unește cu Hristos și cu Biserica Sa, așa cum mărturisește Sfântul Apostol Pavel: *„Iar semnul tăierii împrejur l-a primit ca pecete a dreptății pentru credința lui din vremea netăierii împrejur, ca să fie el părinte al tuturor celor ce cred, netăiați împrejur, pentru a li se socoti și lor credința ca dreptate”* (Rom. 4, 11). Iar în Epistola către Coloseni Sfântul Apostol Pavel descrie asemănarea dintre Botezul creștin și tăierea împrejur: *„Tot în El ați fost tăiați împrejur, cu tăiere împrejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de trupul păcatelor cărnii, întru tăiere împrejur a lui Hristos. Îngropați fiind împreună cu El prin botez, cu El ați și înviat prin credința în puterea lui Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe El din morți. Iar pe voi care erați morți, în fărădelegile și în netăierea împrejur a trupului vostru, v-a făcut vii, împreună cu Sine, iertându-vă toate greșelile”* (Col. 2, 11-13). Deci, ceea ce în Vechiul Testament era tăierea împrejur sau circumciziunea în Noul Testament este botezul creștin deoarece ne pune în legătură cu Dumnezeu¹⁷.

4. Trecerea miraculoasă a evreilor prin Marea Roșie, sub călăuzirea stâlpului de foc și a norului (Ieș. 14), a preînchipuit Botezul creștin cu apă și Duh Sfânt, după cum mărturisește Sfântul Apostol Pavel: *„Căci nu voiesc fraților, ca voi să nu știți că părinții noștri au fost toți sub nor și au trecut prin mare. Și toți, întru Moise au fost botezați în nor și în mare”* (I Cor. 10, 1-2). Prin trecerea minunată

¹⁷ Mântuitorul Iisus Hristos și Sfântul Ioan Botezătorul, au fost tăiați împrejur (Lc. 1, 59; 2, 21); lucrarea lor s-a adresat mai întâi celor tăiați împrejur (Mc. 7, 27; Rom. 15, 8). Evanghelia Sa trebuia propovăduită la toate neamurile (Rom. 15, 9-12). Creștinii care s-au convertit de la păgâni au fost botezați fără să li se administreze tăierea împrejur (Fapte 10-11). În ciuda presiunilor făcute de unii creștini de origine iudaică, Sinodul apostolic de la Ierusalim nu a cerut creștinilor convertiți de la păgâni să se taie împrejur (Fapte 15). Practica aceasta a fost descoperită Sfântului Apostol Petru printr-o vedenie (Fapte 10, 45 și urm.).

a Mării Roșii, israeliții au fost izbăviți de robia lui Faraon, care s-a înecat cu întreaga sa oștire în mare, iar prin botezul creștin, primitorul este izbăvit de robia păcatului și stăpânitorul răutății este înecat în apa baptismală.

Deosebirea dintre tip și antetip este aceea că evreii salvați din robie au murit în pustie, pe când cel care trece prin apa botezului se renaște la viața nouă¹⁸. Apa mării preînchipuia curățirea, iar norul sfințirea dobândită prin botezul creștin și prezența Duhului Sfânt¹⁹.

5. O altă prefigurare a sfințirii apei botezului, prin puterea Sfântului Duh și a Crucii, este considerată minunea săvârșită prin Moise în pustie, când a schimbat izvorul de apă amară în izvor de apă dulce, prin aruncarea în el a unui lemn (Ieș. 15, 23-25)²⁰. Părintele profesor D. Stăniloae afirmă următoarele adevăruri de credință: „nimic nu se naște și nimic nu rămâne acum în viață, sau într-o anumită mobilitate, fără apa mișcată de Duhul Sfânt. Toate organismele care nu mai pot folosi apa devin total rigide și se sfărâmă ca moarte... Mântuitorul Hristos S-a botezat, unind Duhul din El în mod actual cu apa, ca sân și susținător al vieții, de astă dată al vieții nesupuse morții... Duhul nu încetează în Biserică să se pogoare peste apa lumii, pentru a o transforma în apă a Botezului”²¹.

6. Apa care a curs din stânca din pustie, lovită de Moise cu toiagul, potolind setea poporului (Ieș. 17, 1-7), prefigurează apa botezului, care potolește setea sufletului. Piatra din care a curs apa peînchipuie pe Hristos, piatra duhovnicească, izvorul nesecat de apă dătătoare de viață: „*Și toți, aceeași băutură duhovnicească, au băut, pentru că beau din piatra duhovnicească, ce avea să vină. Iar*

¹⁸ Sf. Ambrozie al Milanului, *op. cit.*, p. 289-290; Sf. Chiril al Ierusalimului, *op. cit.*, p. 542.

¹⁹ Petru Deheleanu, *Botezul ortodox (Documentare biblică)*, în rev. „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul XLVII (1971), nr. 3-4, pp. 224-225; Vezi și L. Streza, *op. cit.*, p. 30.

²⁰ Sf. Ambrozie al Milanului, *op. cit.*, p. 290.

²¹ D. Stăniloae *op.cit.*, p. 35, 36, 37.

piatra era Hristos” (I Cor. 10, 4). Toiagul cu care a lovit Moise piatra preînchipuie crucea, prin care se împărtășește apei baptismale puterea sa regeneratoare. Moise preînchipuie pe Sfinții Apostoli și pe urmașii acestora, preoții Bisericii, care administrează Taina Sfântului Botez²².

7. Minunea pe care a făcut-o Moise în pustie, când a curățit de lepră pe Neeman Sirianul, prin afundarea în apa Iordanului de șapte ori, la porunca lui Elisei, este o altă prefigurare a botezului (IV Regi 5, 1, 14). După Sfântul Ambrozie al Milanului „Biserica creștină dintre neamuri este prîncipuită de tânăra de la care Neeman Sirianul a aflat despre proorocul Elisei”²³.

8. Sfântul Ambrozie consideră ca o prefigurare a botezului și minunea săvârșită de proorocul Elisei, când a ieșit la suprafața apei Iordanului securea scăpată de un ucenic al său. „Înainte de botez, zice Sfântul Ambrozie, orice om se îngreunează și se scufundă, ca și fierul; dar după ce s-a botezat, se ridică nu ca un fier, ci chiar mai ușor decât un lemn roditor, căci prin crucea lui Hristos se ridică neputința tuturor oamenilor”²⁴.

De asemenea, Legea Vechiului Testament cerea, în numeroase cazuri de necurăție, spălări rituale cu „apa curățirii” (Numeri 19, 2-10; Deut. 23, 10-11).

Proorocii Vechiului Testament anunțau că va țâșni izvorul curățirii: „În vremea aceea va fi un izvor cu apă curgătoare pentru casa lui David și pentru locuitorii Ierusalimului, pentru curățirea de păcat și de orice altă întinare” (Zah. 13, 1). Iezechiel asociază această curățire eshatologică darului Duhului lui Dumnezeu: „Vă voi stropi cu apă curată și vă veți curăți de toate întinăciunile voastre și de toți idolii voștri vă voi curăți. Vă voi da inimă nouă și duh nou vă voi da; voi lua din trupul vostru inima cea de piatră și vă voi da inimă de carne. Pune-voi înăuntrul vostru duhul meu și vă voi face ca să

²² L. Streza, *op. cit.*, p. 31.

²³ Sf. Ambrozie al Milanului, *op. cit.*, p. 13.

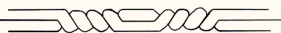
²⁴ Idem, *De sacramentis*..., p. 576.

umblați după legile mele și să păziți și să urmați rânduielile mele” (Iez. 36, 25-27; Is. 44, 3).

În iudaismul postexilic s-au înmulțit spălările rituale, devenind cu timpul simple formalisme, așa cum vedem la fariseii contemporani cu Mântuitorul Iisus Hristos: „*Atunci s-au adunat la El fariseii și unii dintre cărturari, care veniseră din Ierusalim. Și văzând pe unii din ucenicii Lui că mănâncă pâine cu mâinile necurate, adică nespălate, cârteau; Căci fariseii și toți iudeii, dacă nu-și spală mâinile până la cot, nu mănâncă, ținând datina bătrânilor. Și când vin din piață, dacă nu se spală, nu mănâncă; și alte multe sunt pe care au primit să le țină: spălarea paharelor și a urcioarelor și a vaselor de aramă și a paturilor*” (Marcu 7, 1-4). Aceste practici simbolizau purificarea inimii și aduceau cu ele sentimente de căință. În epoca Noului Testament, chiar puțin mai înainte, rabinii botezau pe prozeliții proveniți dintre păgâni: „*Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că înconjurați marea și uscatul ca să faceți un ucenic! Și dacă l-ați făcut, îl faceți fiu al gheenei și îndoit decât voi*” (Mt. 23, 15). Se pare că unii considerau acest botez la fel de necesar ca și tăierea împrejur.

După mărturia lui Iosif Flaviu, spălările rituale erau destul de frecvente la esenieni, atât în comunitățile din Damasc, cât și la cele de la Qumran. Spălările făcute la esenieni nu erau considerate rituri de inițiere; penitentul era admis la inițiere numai după o lungă încercare, în urma căreia era testată sinceritatea celui convertit. Spălările se făceau zilnic și erau menite să exprime voința penitentului de a dobândi o viață curată și un duh purificator. Singuri se aruncau în apă zilnic, în timp ce penitenții care vor veni la Sfântul Ioan Botezătorul vor fi botezați de el însuși o singură dată în viață²⁵.

²⁵ *Vocabulaire de Théologie Biblique...., op. cit., p. 83.*

Botezul Sfântului Ioan Botezătorul

Sfântul Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului „boteza în pustie, propovăduind botezul pocăinței spre iertarea păcatelor” (Marcu 1,4). El anunța apropierea iminentă a Împărăției lui Dumnezeu, îndemnând pe toți la pocăință: „*Pocăiți-vă, că s-a propiat împărăția cerurilor*” (Matei 3,2), sau în alt loc „*Faceți, doar, roade vrednice de pocăință*” (Luca 3,8).

„Botezul Sfântului Ioan era legat de timpurile mesianice, când jertfele de la templu nu mai aveau puterea curățirii păcatelor. Apa botezului său era apa sfințită a râului Iordan și nu însemna o simplă spălare rituală. Duhul Sfânt se purta pe deasupra apelor, pentru că prin ele se sfințea „azima nedospită” a făpturilor zidite de mâna lui Dumnezeu”²⁶. Cei care veneau în pustiul Iordanului să se boteze de la Ioan își mărturiseau automat păcatele lor: „*Și ieșeau la el tot ținutul Iudeii și toți cei din Ierusalim și se botezau de către el, în râul Iordan mărturisindu-și păcatele*” (Marcu 1, 5; Matei 3, 5-6). Mai întâi își arătau rănilile, apoi acela le dădea leacurile și-i izbăvea pe cei credincioși de focul veșnic. Ca și o convingere că botezul lui Ioan este izbăvire de îngrozirea focului, trebuie să-l ascultăm, căci ne spune: „*Pui de viperă, cine v-a arătat să fugiți de mânia ceva să fie?*” (Matei 3, 7). Sfântul Chiril al Ierusalimului, comentând acest text, spune: „*Cu toate că ai fost altădată pui de viperă – spune Ioan – să nu mai fie și dezbrăcată înfățișarea primei vieți păcătoase. Orice șarpe când intră într-un loc strâmt își leapădă bătrânețea, dezbrăcându-și prin strâmtorare bătrânețea, întinerește cu trupul*”²⁷.

Botezul lui Ioan avea „duhul și puterea lui Ilie”, pentru el se făcea în numele venirii lui Mesia: Despre proorocul Ilie nu s-a spus că el este „mai mult decât un prooroc”, așa cum s-a spus despre Sfântul Ioan.

²⁶ Ioan Caraza, *Sfântul Ioan Botezătorul – Înainte-Mergătorul Domnului nostru Iisus Hristos*, în rev. Ortodoxia, anul XLIX, 1997, nr. 3-4, p. 87.

²⁷ Sfântul Chiril al Ierusalimului, *op. cit.*, p. 94.

Supranumele de „Botezător” atribuit Sfântului Ioan „exprima rolul activ al acestuia în cadrul botezului său, pus în relație cu misiunea sa profetică de crainic al venirii Domnului. Prin Sfântul Ioan avea să iasă la iveală „urâciunea” celor ce nu s-au botezat²⁸. Mântuitorul Iisus Hristos l-a numit pe Sfântul Ioan „făclia care este aprinsă și luminează”. El era făclia aprinsă, care tocmai de aceea și „luminează” trezind în oameni nevoia de pocăință.

Condiția esențială pentru ca cineva să primească acest botez al lui Ioan era pocăința sau convertirea lor: „*Pocăiți-vă ca s-a apropiat Împărăția cerurilor*” (Matei 3, 2). Practica mărturisirii păcatelor o întâlnim și în Vechiul Testament. Atunci când cineva se făcea vinovat de ceva trebuia să aducă o jertfă pentru a i se ierta păcatul (Levitic 5, 5-6). Practica mărturisirii o găsim și în cartea Ezdreii, capitolul zece, precum și în alte locuri din Vechiul Testament (II Cronici 6, 37; Neemia 1, 6). „Pocăința care însoțea botezul lui Ioan însemna căință, părere de rău pentru păcatul săvârșit și hotărârea de nu mai păcătu. Această pocăință, care însoțea botezul lui Ioan nu este identică cu Sfânta Taină a Pocăinței, căci ea nu are nimic sacramental”²⁹.

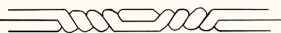
De asemenea, „Botezul pocăinței era numai un semn extern, un simbol al curățirii interne, dar numai atât. El nu aducea iertarea păcatelor, căci prin el nu lucra puterea harului. Acest botez era săvârșit numai în vederea iertării păcatelor, care va fi adusă oamenilor prin Hristos. Botezul lui Ioan era numai un ceremonial, căruia îi lipsea acțiunea curățitoare a Sfântului Duh”³⁰.

Sfântul Ioan Botezătorul insistă asupra deosebirii dintre botezul pocăinței administrat de el însuși și botezul creștin: „*Eu v-am botezat cu apă – spune Ioan – dar El vă va boteza cu Duh Sfânt*” (Marcu 1, 8). Botezul „cu Duh Sfânt” al lui Mesia aduce adevărata regenerare și

²⁸ Ioan Caraza, *op. cit.*, p. 88.

²⁹ Vasile Mihoc, *Botezul lui Ioan și Taina Sfântului Botez*, în „Îndrumător bisericesc”, Sibiu, 1976, p. 123.

³⁰ *Ibidem*.

curățire de păcate. Sfinții evangheliști Matei și Luca menționează că Mântuitorul Iisus Hristos va boteza cu „Duh Sfânt și cu foc” (Matei 33,11; Luca 3,16). Focul simbolizează lucrarea curățitoare de păcate a lui Dumnezeu asupra celor ce se botează, dar și judecata pe care Dumnezeu o pronunță prin Hristos, asupra celor necredincioși (Zah. 13, 9; Mal. 3, 2; I Petru 1, 7).

Mântuitorul a subliniat superioritatea botezului creștin față de cel al lui Ioan, când a zis Sfinților Apostoli, înainte de a se înălța la cer: „*Căci Ioan a botezat cu apă, iar voi veți fi botezați cu Duh Sfânt, nu mult după aceste zile*” (Fapte 1, 5).

Prin Pogorârea Sfântului Duh asupra lor la Cincizecime, Sfinții Apostoli au fost botezați cu Duh Sfânt și cu foc, după făgăduință. Numai după Pogorârea Sfântului Duh, prin care Sfinții Apostoli au fost botezați cu botezul creștin într-un mod excepțional, devenind totodată lucrătoare preoția și apostolia lor, ei au început să administreze Taina Botezului creștin celor care primeau învățătura mântuitoare. Din acest moment rostul botezului lui Ioan a încetat³¹.

Relatarea din Fapte 19, 1-6 evidențiază superioritatea Tainei Sfântului Botez față de botezul lui Ioan: „*Și pe când Apollo era la Corint, Pavel, după ce a străbătut părțile de sus, a venit la Efes. Și găsind acolo câțiva ucenici, a zis către ei: Primit-ați voi Duhul Sfânt când ați crezut? Iar ei au zis către el: Dar nici n-am auzit dacă este Duh Sfânt. Și el le-a zis: Deci, în ce v-ați botezat? Ei au zis: În botezul lui Ioan. Iar Pavel a zis: Ioan a botezat cu botezul pocăinței, spunând poporului să creadă în Cel ce avea să vină după el, adică în Iisus Hristos. Și auzind ei, s-au botezat în numele Domnului Iisus. **Și punându-și Pavel mâinile peste ei, Duhul Sfânt a venit asupra lor...***”. Din această relatare, ca și din alte texte din Noul Testament (Fapte, 2, 38; 8, 12) rezultă, în plus, necesitatea administrării odată cu Taina Botezului și a Tainei „punerii mâinilor”, adică a Mirungerii.

Botezul lui Ioan este numai o pregătire, o prefigurare a botezului

³¹ *Ibidem*, pp. 123-124.

creștin, având un caracter simbolic, fără eficiență mântuitoare. Botezul lui Ioan are un caracter provizoriu și profetic.

Cu toate că botezul lui Ioan³² este o realitate distinctă față de spălările ritualice, are în comun cu acestea tema purificării și curățirii³³. Botezul lui Ioan are ca specificitate purificarea morală văzută prin cufundarea în apă și orientarea eshatologică pregătitoare pentru venirea mesianică cu nădejdea purificării totale și iertării păcatelor de către Dumnezeu în eshaton³⁴.

Botezul lui Ioan nu are un caracter desăvârșit, fiind doar o etapă preliminară botezului creștin. În cadrul botezului lui Ioan, diateza pasivă poate fi explicată prin existența unui oficiant care execută imersiunea, față de neexistența unuia în ritualurile de purificare iudaică.

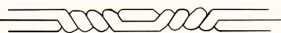
Sfântul Vasile cel Mare, în legătură cu botezul lui Ioan, ne spune că era inferior Botezului Domnului: „Botezul lui Ioan nu făcea deosebire cu privire la păcate, nici la jertfe, nu făcea cercetare adâncă asupra curăției, nici asupra privegherii de zi sau noapte. Ci fără nicio întârziere, ca nimeni altul, primind prin harul dumnezeiesc al lui Hristos Însuși, a pornit Ioan să boteze. Și dacă cineva, oriunde și de câte ori venea să-și mărturisească păcatele, era botezat în râul Iordan, îndată lua și iertarea. Însă Botezul Domnului este mai presus de orice minte, slavă mai înaltă decât orice râvnă și rugăciune omenească, covârșire de dar și de putere, pe toate întrecându-le așa cum soarele întrece celelalte stele, sau așa cum, aducându-ne aminte de cuvintele Sfinților, vedem că acestea sunt neîntrecute și neasemănate”³⁵.

³² Marcu 1, 4-11; Matei 3, 1-12; Luca 3, 1-18; Marcu 11, 30; Matei 21, 24-25; Luca 20, 3-4; Ioan 1, 25-33; 3, 23; 10, 40; Fapte 1, 5; 11, 16; 13, 24; 18, 25, 19, 4.

³³ Răzvan Perșa, *Omul – subiect pasiv în renașterea baptismală. O perspectivă ioaneică*, în rev. Studii Teologice, nr. 1 (2011), București, p. 211.

³⁴ Horst Robert Balz, Gerhard Schneider, *Exegetical Dictionary of the New Testament* (EDNT), Erdmans, Grand Rapids, 1996, p. 193.

³⁵ Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Botez*, traducere și studiu introductiv de Pr.

Botezul cu apă și cu Duh Sfânt

Taina Botezului a fost instituită de Mântuitorul Iisus Hristos, după învierea Sa din morți, când a spus Apostolilor Săi: „*Și apropiindu-se Iisus, le-a vorbit lor zicând: Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului*” (Mt, 28, 18-20). Botezul ne pune în relație intimă nu numai cu Mântuitorul Hristos, ci și cu toate cele Trei Persoane ale Sfintei Treimi. Cuvintele „*învățându-i*” (διδάσκοντες αὐτούς) se referă la instruirea post-baptismală, permanentă a neofitilor. Acest text de la Matei 28, 19-29 poate fi considerat un adevărat testament al lui Hristos către Biserică, cuprinzând trei părți: o descoperire (v. 18), o poruncă (v.19) și o făgăduință (v. 20). Tot după învierea Sa din morți, Mântuitorul Iisus Hristos se adresează Sfinților Apostoli zicând: „*Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui*” (Mc. 16,16), stabilind ca o condiție *sine qua non* a mântuirii Botezul, alături de credință.

Ascultând porunca Mântuitorului, Sfinții Apostoli botezau pe cei ce se converteau la credința creștină. În marele său cuvânt catehetic, de la Cincizecime, Sfântul Apostol Petru afirmă necesitatea Botezului, zicând: „*Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre și veți primi darul Duhului Sfânt*” (Fapte 2, 38). Administrarea Botezului face parte esențială din misiunea apostolică, întrucât cei ce au ascultat „*au primit cuvântul și s-au botezat*” (Fapte 2, 41)³⁶.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos acordă o mare importanță acestei taine. Încă de la începutul activității Sale, în convorbirea pe

Dumitru V. Georgescu, în col. „Comorile Pustiei”, Ed. Anastasia, București, 1999, pp. 61-62.

³⁶ L. Streza, *op. cit.*, p. 35.

care a avut-o cu Nicodim, om cu mare vază, membru al celei mai înalte instanțe judecătorești iudaice și anume Sinedriul, arătând necesitatea acestei taine pentru mântuire, subliniind dumnezeiasca lucrare a harului ce se realizează cu ocazia ofierii acesteia, afirmă: „Adevărat, adevărat zic ție: de nu se va naște cineva de Sus nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu. Iar Nicodim a zis către El: cum poate omul să se nască, fiind bătrân? Oare, poate să intre a doua oară în pântecele maicii sale și să se nască? Iisus a răspuns: adevărat, adevărat zic ție: de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din Duh, duh este. Nu te mira că ți-am zis: trebuie să vă nașteți de Sus”. (Ioan 3, 3-9). Așadar, oamenii au trebuință de a se naște de Sus pentru a se putea mântui, pentru a moșteni împărăția lui Dumnezeu. Iar această naștere de Sus înseamnă nașterea „din apă și din Duh”, adică botezul creștin. În versetele 3 și 7 este folosit adverbul grecesc ἄνωθεν „anoten”, care înseamnă atât „din nou” cât și „de Sus” sau în alt sens „din Duh”³⁷.

Aceste cuvinte sunt elocvente pentru rolul esențial pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos îl arată Botezului. Prin Botez ne naștem de Sus, lepădând firea cea veche cu păcatul strămoșesc sălășluit în ea și îmbrăcând o altă fire, curată și sfântă. Exprimarea imperativă din versetul 7 „trebuie” întărește propozițiile condiționale din versetele 3 și 5. Intrarea în împărăția lui Dumnezeu este condiționată în mod absolut de primirea Botezului.

Când l-a creat Dumnezeu pe Adam s-a folosit de pământ, însă a doua oară se folosește de apă și de Duh. Primul om a fost creat cu suflet viu, iar al doilea, cel ce se naște din nou este umplut de Duhul cel viu. Iată ce mărturisește în acest sens Sfântul Ioan Gură de Aur: „Această naștere întrece nașterea obișnuită, ea n-are nimic comun cu noi. Trebuie să depărtăm din sufletul nostru ideea nașterii

³⁷ Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan*, introducere și comentariu, Ed. Teofania, Sibiu, 2003, p. 78.

obișnuite, deoarece El introduce în lume o astfel de naștere. El vrea ca oamenii să fie născuți în alt fel, de aceea aduce un alt mod de creație. El l-a creat pe om din pământ și din apă, însă acest chip din pământ și din apă n-a făcut nimic bun și atunci vasul a luat o formă rea. El nu vrea așadar, să se mai folosească de pământ și de apă, ci de apă și de Duh³⁸. Pe fondul acesta – al distincției dintre nașterea trupească și nașterea duhovnicească-, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan în prologul Evangheliei sale spune: „și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu, care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut” (Ioan 1, 12-13) arătând că nașterea de Sus, adică din „Duh” este „o naștere de la Dumnezeu”³⁹.

În cele două texte ioaneice (Ioan 1, 12-13 și 3, 3-9), Botezul este fundamentat trinitar, fiind pus în relație cu cele Trei Persoane ale Sfintei Treimi: prin Botez ne naștem de la Tatăl (1, 13) sau „din Duh”, (1, 5-6, 8), devenind fii ai lui Dumnezeu (1, 12), asemenea Fiului Celui Unul Născut.

Așadar, nașterea trupească a omului poate atrage după sine o viețuire după trup, căci „ceea ce este născut din trup, trup este”, iar nașterea duhovnicească este renașterea acestei persoane omenești în zona de suflare a Duhului, căci ceea ce este născut din Duhul este duhovnicesc: „El (Hristos) ne-a mântuit, nu din faptele cele întru dreptate, săvârșite de noi, ci după a lui îndurare, prin baia nașterii celei de a doua și prin înnoirea Duhului Sfânt” (Tit 3, 5). Această renaștere este amintită și în Epistola către Galateni când spune: „căci, câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat” (Gal. 3, 27). Botezul are caracter universal, se administrează atât bărbaților cât și femeilor, spre deosebire de circumciziune, care se administra numai

³⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Evanghelia de la Ioan*, traducere din limba franceză de diacon Gheorghe Băbuț, col. „Ortodoxia românească”, Ed. Pelerinul Român, Satu Mare, 1997, p. 120.

³⁹ Vasile Mihoc, *op. cit.*, p. 78.

celor născuți de parte bărbătească.

Botezul copiilor

Dovezi în sprijinul necesității Botezului nou-născuților și copiilor găsim la începutul epocii post-apostolice, acestea acumulându-se treptat până în secolul al IV-lea. Sfântul Iustin Martirul și Filosoful (100?-160) susține că: „mulți bărbați și femei de 60-70 de ani care fuseseră discipoli ai lui Hristos încă din copilărie”⁴⁰. Mărturia Sfântului Iustin Martirul este o dovadă certă că pruncii erau botezați chiar din secolul I⁴¹.

La sfârșitul secolului al II-lea, Sfântul Policarp, episcopul Smirnei, ucenic al Sfântului Ioan Evanghelistul, mărturisește: „86 de ani L-am slujit (pe Hristos)”, și cea a lui Policrat: „Am trăit întru Domnul 65 de ani”. După teologul Joachim Jeremias, ultima mărturisire aparține perioadei 190-191, ceea ce îi permite să conchidă că Policrat „a fost botezat pe când era copil, în jurul lui 125”⁴². Părintele Prof. Grigorie T. Marcu⁴³, precum și marea majoritate a teologilor patrologi, datează martiriul Sfântului Policarp al Smirnei în anul 156, ceea ce înseamnă că Sfântul Policarp a beneficiat de Botezul care se oficia nou-născutului încă din secolul I.

Sfântul Irineu de Lugdunum († 202), originar din Asia Mică, ucenic al Sfântului Policarp († 156), arată că „Domnul Hristos a venit ca să-i mântuiască pe toți care primesc de la El nașterea cea de-a doua, pe prunci și pe copii, pe băieți, pe tineri și pe bătrâni („*infantes*

⁴⁰ Teodor Bodogae, Olimp Căciulă, Dumitru Fecioru, *Apologia I, XV*, traducere, introducere, note și indici, în vol. *Apologeți de limba greacă*, Editura IBMBOR, București, 1997, p. 46.

⁴¹ Liviu Petcu, *Botezul copiilor în viziunea Sfinților Părinți*, în „Biserica Ortodoxă Română”, 2011, nr. 3, p. 252.

⁴² Joachim Jeremias, *The Origins of Infant Baptism*, London, 1963, pp. 55-58.

⁴³ Grigorie T. Marcu, „*Botezat-a pruncii Biserica primară?*”, în Mitropolia Olteniei, 1956, nr. 4-5, p. 182.

et parvulos et pueros et seniores”)⁴⁴.

Sfântul Ciprian, episcopul Cartaginei, în anul 252, convoacă un sinod la care au participat 70 de episcopi. Aceștia îi răspund printr-o epistolă, episcopului african Fidus, care se întreba: când ar trebui să săvârșească Botezul pruncilor, în a opta zi, asemenea Tăierii împrejur a pruncilor din Vechiul Testament? „... Și de aceea, prea iubite frate, sinodul nostru a luat hotărârea că nimeni nu trebuie oprit prin noi de la Botez și de la harul lui Dumnezeu, Care este față de toți milostiv, îndurător și iubitor. Deoarece acest lucru trebuie păstrat și observat față de toți, socotim apoi că trebuie păzit mai ales față de prunci și nou-născuți, care, prin chiar acest fapt, merită mai mult ajutorul nostru și harul dumnezeiesc, pentru că din clipa nașterii lor nu fac altceva decât să se roage fierbinte prin strigătele și lacrimile lor”⁴⁵. Scriitorul bisericesc Tertulian amintește faptul că unii creștini au lansat o asemenea întrebare⁴⁶. În concluzie, copilul se poate boteza curând după naștere. În acest sens Origen, în Omilia a VIII-a la Levitic, spune că nimeni, chiar de a trăi numai o zi, nu poate fi scutit de păcat și că trebuie botezat”⁴⁷.

Fericitul Augustin afirmă că: „hotărârea adoptată de sinodul din Cartagina n-a făcut decât să păstreze credința statornică a Bisericii”⁴⁸.

Teologul Dumitru Colotelo, cercetând lucrarea”Tradiția

⁴⁴ Sfântul Irineu de Lyon, *Adversushaeresis*, II,22, 4, în P.G. vol. 8, col 787; „De aceea a venit în toate vârstele, făcându-Se prunc pentru prunci și sfințind pe prunci, mic pentru cei mici și sfințind însăși vârsta pe care aceștia o aveau”, col. 784.

⁴⁵ Nicolae Corneanu, „*Pedobaptismul (Botezul copiilor) de-a lungul vremii. Considerați istorice*”, în rev. Biserica Ortodoxă Română, 1975, nr. 1-2, p. 136; Ion Diaconescu, Ovidiu Pop, *Sfântul Ciprian al Cartaginei, Scrisori*, scrisoarea LXIV, Ed. Sophia, București, 2011, p. 298.

⁴⁶ Tertulian, *Despre botez*, 18, în P.L. I, col. 1221.

⁴⁷ Origen, *Omilia la Levitic*, Omilia a VIII-a, Studiu introductiv, traducere și note de Adrian Muraru, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 313.

⁴⁸ Nicolae Corneanu, *op. cit.*, p.137.

Apostolică a Sfântului Ipolit al Romei (170?-235)”, face următoarea afirmație: „în cazul nou-născuților sau al copiilor prea mici, se cerea mărturisirea credinței de către părinți, sau de către rude sau de cineva apropiat de familie”⁴⁹. Se vede destul de clar existența nașilor încă în acea perioadă îndepărtată.

Marele părinte capadocian Sfântul Vasile cel Mare face numeroase referințe la practica botezului pruncilor, considerând-o „una firească, ce nu trebuia supusă dezbaterilor”. Iată ce scrie: „În privința scufundării de la botez, [...] tu însuși știi că acea scufundare întreită simbolizează cele trei zile (cât a stat Mântuitorul în mormânt). Căci nici *n-ai putea scufunda copilul de trei ori fără să-l scoți afară din apă tot de atâtea ori*”⁵⁰.

Referindu-se la timpul potrivit pentru administrarea botezului, Sfântul Vasile cel Mare susține că „orice timp al vieții este potrivit pentru mântuirea prin botez”, este de neapărată trebuință ca „cel născut să fie imediat și „îmbrăcat”, pornind de la textul din Efes. 4, 22-24⁵¹.

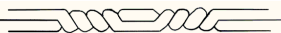
Vrednicul de amintire mitropolitul Nicolae Corneanu, în lucrarea amintită⁵² în studiul nostru arată că documentele aparținând veacurilor VIII, IX și X relevă și ele faptul că: „Botezul se administra imediat după naștere, fără a se depăși anul, cu osebire pruncilor care

⁴⁹ Dumitru Colotelo, „*Tradiția Apostolică*” a lui Ipolit și importanța ei ca izvor pentru istoria cultului divin, în Mitropolia Ardealului, 1975, nr. 6-8, pp. 476-488; Vezi pe larg la Liviu Petcu, *op. cit.*, pp. 259- 263.

⁵⁰ Sfântul Vasile cel Mare, *Epistole*, traducere, introducere, note și indici de Constantin Cornițescu și Teodor Bodogae, (epistola 236) în. Col. „Părinți și scriitori bisericești”, vol. 12, Editura IBMBOR, București, 1988, p. 491.

⁵¹ Simion Todoran, *Epistola către Efeseni. Introducere, traducere și comentariu*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2008, p. 249; Vezi și Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Botez*, Cartea I; Cuvântarea aII-a, 23, traducere și studiu introductiv, Dumitru V. Georgescu, în col. „Comorile pustiei”, vol. 32, Editura Anastasia, București, 1999, pp. 89-90.

⁵² Nicolae Corneanu, *Pedobaptismul (Botezul copiilor)*..., p. 143.

veneau pe lume înainte de Paști sau Rusalii.

Concluzii

1. Autorii cărților Noului Testament, iar mai apoi Părinții bisericești au scos în evidență acte și evenimente consemnate în Sfânta Scriptură a Vechiului Testament care preînchipuie botezul creștin, acte prevestitoare ale tainei noii creații. Cu ajutorul lor vom putea înțelege mai bine semnificațiile botezului creștin.

2. Biserica, în calitatea ei de Noul Legământ al oamenilor cu Dumnezeu, apare deplin constituită chiar în ziua Cincizecimii, când a intrat în istorie ca o comunitate a celor botezați în jurul Sfinților Apostoli, primind toți Duhul lui Hristos cel mort, înviat și slăvit: „Iar Petru a zis către ei: Pocăți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre și veți primi darul Duhului Sfânt” (Fapte 2, 38).

3. Murind și înviind cu Hristos în apa Botezului spre o viață nouă în Duhul Sfânt, cel botezat primește pecetea omului născut „prin apă și prin Duh”. Botezului îi urmează celelalte două lucrări și taine: Mirungerea și Euharistia.

4. După partea văzută Botezul baie, „pentru că suntem spălați în el de păcate” și „avem în el părtașie la purificările apelor care curăță mai bine decât isopul...”; izvor sfânt apă, etc. După partea nevăzută, Botezul a fost numit de Sfinții Părinți, luminare sau iluminare, fiindcă prin el „Sfânta lumină mântuitoare ne pătrunde și avem părtașie la divin”⁵³.

⁵³ Constantin Leonte, *Taina Sfântului Botez și importanța sa pentru primirea eterodocșilor în Biserică*, în *Biserica Ortodoxă Română*, 2006, nr. 7-12, p. 339: „taina luminării, harismă, curățire, sfințire, perfecțiune, renaștere, renaștere în Dumnezeu, renaștere spirituală, sigiliul lui Hristos, sigiliul credinței, pecete sfântă, pecete tainică, spălarea păcatelor, moartea păcatelor, iertarea păcatelor...”.

5. Există mărturii istorice în favoarea doctrinei nou-născuților. Dovezile istorice asupra acestei practici pe care o găsim în Biserica veche sunt o dovadă peremptorie că Botezul include și nou-născuții.

References:

1. Balz, Horst Robert, Schneider, Gerhard, *Exegetical Dictionary of the New Testament* (EDNT), Erdmans, Grand Rapids, 1996.
2. Bodogae, Teodor, Căciulă, Olimp, Fecioru, Dumitru, *Apologia I, XV*, traducere, introducere, note și indici, în vol. *Apologeți de limba greacă*, Editura IBMBOR, București, 1997.
3. Caraza, Ioan, *Sfântul Ioan Botezătorul – Înainte-Mergătorul Domnului nostru Iisus Hristos*, în rev. Ortodoxia, anul XLIX, 1997, nr. 3-4.
4. Colotelo, Dumitru, „*Tradiția Apostolică*” a lui Ipolit și importanța ei ca izvor pentru istoria cultului divin, în Mitropolia Ardealului, 1975, nr. 6-8.
5. Corneanu, Nicolae, „*Pedobaptismul (Botezul copiilor) de-a lungul vremii. Considerați istorice*”, în rev. Biserica Ortodoxă Română, 1975, nr. 1-2.
6. Deheleanu, Petru, *Botezul ortodox (Documentare biblică)*, în rev. „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul XLVII (1971), nr. 3-4.
7. Diaconescu, Ion, Pop, Ovidiu, *Sfântul Ciprian al Cartaginei, Scrisori*, scrisoarea LXIV, Ed. Sophia, București, 2011, p. 298.
8. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Editura IBMBOR, București, 1978.
9. Flavius, Iosif, *Antichități iudaice*, în „The Life and Works of Flavius Josephus”, Transl. By W. Whistos, New York, f.a.
10. Jeremias, Joachim, *The Origins of Infant Baptism*, London, 1963.
11. Léon-Dufour, Xavier, et de Duplacy, Jean, George, Augustin, Grelot, Pierre, Guillet, Jaques, Lacan, Marc-François, Les

- Éditions du Cerf, Paris, 1966.
12. Leonte, Constantin, *Taina Sfântului Botez și importanța sa pentru primirea eterodocșilor în Biserică*, în *Biserica Ortodoxă Română*, 2006, nr. 7-12.
 13. Liviu Streza, *Botezul în diferite rituri liturgice creștine*, teză de doctorat, în rev. *Ortodoxia*, an. 37, nr. 1, București, 1985.
 14. Marcu, T. Grigore, „*Botezat-a pruncii Biserica primară?*”, în *Mitropolia Olteniei*, 1956, nr. 4-5.
 15. Mihoc, Vasile, *Botezul lui Ioan și Taina Sfântului Botez*, în „*Îndrumător bisericesc*”, Sibiu, 1976.
 16. Mihoc, Vasile, *Sfânta Evanghelie de la Ioan*, introducere și comentariu, Ed. Teofania, Sibiu, 2003.
 17. Origen, *Omilia la Levitic*, Omilia a VIII-a, Studiu introductiv, traducere și note de Adrian Muraru, Editura Polirom, Iași, 2006.
 18. Perșa, Răzvan, *Omul – subiect pasiv în renașterea baptilmală. O perspectivă ioaneică*, în rev. *Studii Teologice*, nr. 1 (2011), București.
 19. Petcu, Liviu, *Botezul copiilor în viziunea Sfinților Părinți*, în „*Biserica Ortodoxă Română*”, 2011, nr. 3, p. 252.
 20. Richardson, Alan, *An Introduction to the Theology of the New Testament*, London, 1961, 338; *apud* Liviu Streza, *Botezul în diferite rituri liturgice creștine*, teză de doctorat, în rev. *Ortodoxia*, an. 37, nr. 1, București, 1985.
 21. Sf. Ioan Gură de Aur în *Omilia XI la Romani*, trad. de Teodosie Atanasiu, București, 1906.
 22. Sfântul Ambrozie al Milanului, *Despre Sfintele Taine*, traducere, introducere și note Ene Braniște, în col. PSB, vol. 53, Editura IBMBOR, București, 1994.
 23. Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Catehezele*, partea I-a, traducere de D. Fecioru, Editura IBMBOR, București, 1943.
 24. Sfântul Grigorie Teologul, *Tâlcuire la Trinitatea cea către Romani*, tom. I, București, 1904.
 25. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Evanghelia de la Ioan*, traducere din limba franceză de diacon Gheorghe Băbuț,

- col. „Ortodoxia românească”, Ed. Pelerinul Român, Satu Mare, 1997.
26. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia a VI-a despre săracul Lazăr*, în P. G., t. XLVIII, col. 1037-1038.
27. Sfântul Irineu de Lyon, *Adversushaeresis*, II,22, 4, în P.G. vol. 8, col 787; col. 784.
28. Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Botez*, traducere și studiu introductiv de Pr. Dumitru V. Georgescu, în col. „Comorile Pustiei”, Ed. Anastasia, București, 1999.
29. Sfântul Vasile cel Mare, *Epistole*, traducere, introducere, note și indici de Constantin Cornițescu și Teodor Bodogae, (epistola 236) în. Col. „Părinți și scriitori bisericești”, vol. 12, Editura IBMBOR, București, 1988.
30. Tertulian, *Despre botez*, 18, în P.L. I, col. 1221.
31. Todoran, Simion, *Epistola către Efeseni. Introducere, traducere și comentariu*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2008, p. 249.